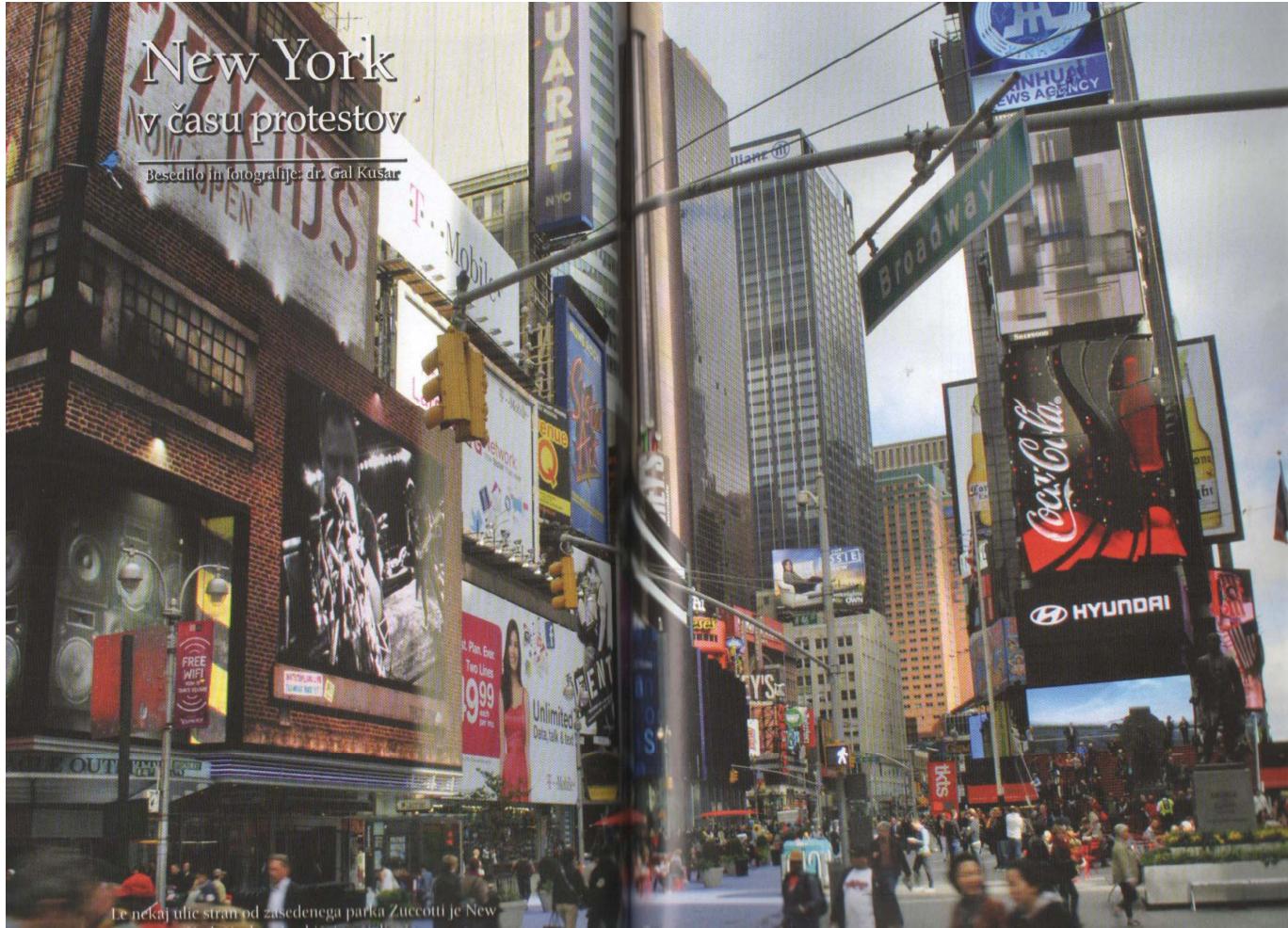

New York v času protestov

Besedilo in fotografije: dr. Gal Kusar

Le nekaj ulic stran od zasedenega parka Zuccotti je New

Z vlakom sem 20. oktobra lani v zgodnjih dopoldanskih urah prispel iz New Jerseyja na newyorški Penn Station. V bližnjem Starbuksu sem si naročil classic caffé mocha, da hitreje premagam težave, ki mi jih je povzročila šesturna časovna razlika. Po Sedmi aveniji sem se sprehodil do Time Squara. Broadway je bil poln poslovnežev, ki so, brezhibno urejeni v temnih oblekah s kravatami in aktovkami ter obveznim »coffee to go« v roki, hiteli na delo. Le redki med njimi so si lahko vzeli čas, se ustavili in v miru spili kavo, prebrali časopis ali poklepali z znanci.

suz, ki si ga v času globalizacije, gospodarske krize in nestabilnosti lahko privočimo tnik in prebivalci sredozemskih dežel, o jih celo Evropa rešuje, ne dajo vzetij življenja. Še kako drži rek, ki pravi: usojilo dobiti, je problem posojiljemalci posojilo vrniti, je problem posojilodajatelj posojilo vrniti, je sredi New Yorka, od koder ežave pred dobrimi tremi leti začele v svetu, so oktobra lani, tako kot vselej, ti plakati na visokih stavbah vabili k najnovejšega filma, obisku koncerta sbene skupine, nakupu novega avtotega modela, mobilnega telefona, pre-

nosnega računalnika in najnovejše kolekcije oblek ali opozarjali na najboljšo razprodajo v mestu, ki je potrošnik za nič na svetu ne sme zamuditi.

Prodajalci kart za znamenite broadwayske predstave so s svojim izurjenim očesom opazili vsakega turista in mu poskušali prodati vstopnico za katero od večernih predstav ali nepozabni broadwayski muzikal. Enako težko se je bilo izogniti agentom, ki so prodajali avtobusne vozovnice za turistični ogled Manhatta z dvonadstropnih avtobusov. Na izbiro so imeli različne opcije: samo Zgornji ali samo Spodnji Manhattan, pa Manhattan v celoti, s Kipom

dač v oblakih, simbol ameriške bogataške elite, ki predstavlja zgolj en odstotek prebivalstva.

ali brez njega ... Na začetku modro po-

ga Broadwaya so bile postavljene mizice tako da so lahko obiskovalci sredi New

oseli in občudovali mestni vrvež ter

poznojesenskem soncu, ki je kukalo amatične oblake odhajajoče vremenske

i je ves teden prej prala ozračje in mesto.

ližnjega Rockefellerjevega centra

dopravil kar paš. Zanimalo me je, ali slavno že deluje. Nebotičniki na levi in desni so edno dotikali neba, v njihovih steklenih i so se zrcalila pročelja drugih steklenih petonskih stavb. Neogotska katedrala sv.

je med visokimi stolpnicami, za katere

lo, kot da bi siile v nebesa, delovala kot

palček, za katerega v svetu velikanov ni

. Kot da Bog v tem kraljestvu denarja in

e nima več kaj iskat. Na drsaliju pred

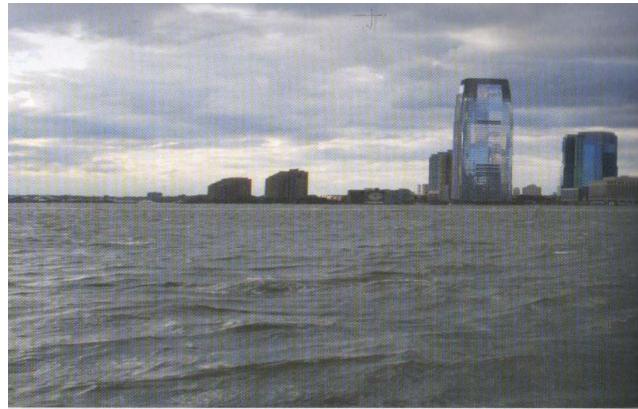
lerjevim centrom je nekaj drsalk že uži-

nehkem ledu, božičnega drevesca pa še ni

bilo. V New Yorku se še vedno držijo tradicije, da mestno razsvetljivo na prvo adventno nedeljo in ne prehitevajo kot ponekod v Evropi, kjer krizanteme takoj zamenjajo z novoletnimi smrečicami.

Mojo pozornost so pritegnila cvetlična korita, okrašena z različnimi vrstami zeljnic. Na tekočem zaslonu bližnje stavbe NBC News so z najnovježimi vestmi sporočali, da so libijski uporunci končno ujeli in ubili polkovnika Moamerja Gadafija; nafta na borzi se je zaradi tega le malezenost pomenila. Rumeni mestni taksi so drveli po ulicah. Policijska vozila NYPD so s prižganimi signalnimi lučmi križarila po avenijah in cestah ter zagotavljala občutek varnosti in reda.

Okolina palače Združenih narodov ob Vzhodni reki je samevala in odražala svoje resnično stanje – nemoč. Ko vsako jesen na Generalni skupščini ZN sestanejo svetovni voditelji, ta brezobzi zajec doživi pri minut slave. Vendar pa je bila ta vedno dozirana in odvisna od tega, koliko so ZDA odprle

obrano morje in temni oblaki nad New Yorkom, enim od finančnih središč sveta

finančno pipico. V parku pred bližnjim ho-
je moj pogled pritegnila čarovnica, ki se je,
na metli, zaletela v drovo. Po mestu in tudi
vsako hišo v okoliških spalnih naseljih je bilo
rumenih buč, strahov, duhov, netopirjev, na-
ukov, mrtvakov, čarovic, pajčevin in ostale
vsebinske krame. Noč čarovnic se je nezadržno
a. Američani imajo radi praznike.

nestnim avtobusom sem se odpeljal

Marks Place in si ogledal slovensko cerkev rila, ki jo vodijo slovenski frančiškani. Cer- i na zunaj ni videti kot cerkev, se sramežljivo v četrti petnadstropnih stanovanjskih stavb. zgradbe starejše, večinoma iz 40. in 50. eejnjega stoletja, grajene iz opeke, topnih astnih, oranžnih in rjavih barv, okrašene z nimi požarnimi stopnicami. Pravo nasprote tičnikov. V tem okrožju je večinš živel v slovenskih priseljencev, ki so bili cenjeni sem kot dobrli obrtniki.

predelu Little Italy sem si v majhni piceriji ūil margarito in limonado potem na sem

se z mestnim avtobusom prek China Towna, kitajske četrti, odpeljal na skrajni jug Manhattna, do Battery parka. Listje na platanah, ki rastejo tu, je že začenjalo rumeneti, ni pa še odpadlo. Tudi v New York so, pa čeprav ameriška administracija Kjotski protokol zavrača, segli vplivi podnebnih sprememb, zato je bila lanska jesen topla in dolga. Ob pristanišču za turistične ladje, ki vozijo na Staten Island na ogled Kipa svobode, je nekaj temnopolith moških z ribiškimi palicami poskušalo srečo v od vetra razburkani vodi.

Kdo ve, morda so lovili zaradi zabave, druženja in preganjanja dolgača, morda v želji, da bi izboljšali prehrano svojih družin. Mimo njih so po obmorski promenadi hodili sprejajalci.

Vrst za ogled Kipa svobode je bila tudi tokrat predolga, moj čas pa omejen. Ogledal si ga bom kdaj drugič, sem sklenil. Odpavil sem se na sever, proti Wall Street, enemu od finančnih središč sveta. Bronasti kip bikha, ki ponazarja bikovski (rastoci) trend vrednosti delnic na borzji, je bil ogiven z coralom, varovala na sta za dobro namenoma

policista. Vhod v newyorško borzo (NYSE) je bil prav tako zavarovan z železno ograjo, varovali pa so ga tudi policisti. Nasproti so bile vse ulice okoli Wall Streeta zagrajene s protidemonstracijskimi ograjami, prostora za sprejajalce je bilo tu le malo. Po pločniku so se lahko premikali le posamično.

Policist, ki me je, opremljenega s fotoaparatom, opazil, mi je prijazno povedal, da so tisti, ki jih iščem, okupirali park Zuccotti. Odpavil sem se do parka, ki se nahaja le nekaj ulic naprej. Gibanje Occupy Wall Street se je začelo dober mesec pred tem, 17. septembra, ko je skupina protestnikov pod vodstvom kanadske aktivistične skupine Adbusters zasedla omenjeni park, ki je zasebna lastnina družbe Brookfield Office Properties. Prvotni namen je bil sicer okupirati newyorški Wall Street, simbol kapitalizma, vendar so jim policisti to namero preprečili. Tako so se zatekli v zasebni park in ga okupirali. Ameriška zakonodaja namreč določa, da sme policija ščititi lastnino javno lastnino (in seveda po potrebi ukrepati), zasebno pa le takrat, ko to ni mogoče drugače.

Z zborovanji in s transparenti ter phodi po ulicah so začeli protestirati proj social in ekonomski neenakosti, visoki brezposelnos pohlep, podkupovanju ter spregi med org nizacijami, finančnimi družbami in vladam Njihov slogan »Mi smo 99%« se nanaša na vedi večje razlike v bogastvu med elito, ki predstavl zgolj en odstotek prebivalstva ZDA, in ostalin državljan. Gibanje se je hitro razširilo in dobilo posnemovalce drugod po svetu. Tako so tudi p nas protestniki zasedli prostor pred ljubljansk borzo.

V parku Zuccotti so protestniki vztrajali dober mesec pred mojim obiskom. Okoli njeg so se v plastičnih vrečah nabirale smeti. Ime so težave z zagotavljanjem osnovne higieni s prenočevanjem na prostem in električno. Z medijske hiše niso bili nič več tako zanimivi kot dnevi. Prav tako tudi ne za politiko. Mimoidi či so nanje gledali različno. Nekateri so se delal kot da jih ne vidijo, in hiteli mimo, drugi so s

Zuccotti 20. oktobra 2011, na 35. dan okupacije

sem simpatično upokojenko vprašal si misli o protestih, se je razjezila in orila: »Saj sami ne vedo, kaj bi sploh radil! Stirajo proti bogatim ljudem, ki so si svoje tve pridobili s pridnostjo, iznajdljivostjo... om, kar so temeljne vrednote ameriške države. V svojih podjetjih zagotavljajo delovna množicam ljudi. Zaplosujejo šoferje, ki jih na delo, plačujejo gospodinje in vrtnarje, n urejajo hiše, otroke pošiljajo v zasebne in omogočajo delo zasebnim učiteljem! Oni ber Amerike.« Nato je izbruhnilo še njeno lovilstvo nad predsednikom Obama, »ki je v obljubljal, naredil pa nič!«

Starejši moški, hipi, ki se je z nostalgijo spominjal zlatih 60. in 70. let preteklega stoletja, mi je dejal: »A ni super?! Spet se zbiramo kot in dobrih starih časih, zahtevamo legalizacijo marihuane in provociramo politike. Pa še vrhunske restavracije iz okolice nam dobavljajo zastonj kosila.« Protestniki so s svojimi zelo različnimi zahtevami sicer javnosti sporočali o svoji pluralnosti in demokratičnosti, verjetno pa je to oteževalo poenotenje stališč in doseglo ciljev. Do 15. novembra, ko so jih newyorške mestne oblasti izselile iz parka, njihovi cilji niso bili doseženi.

Le nekaj ulic stran od zasedenega parka
Zuccotti je New York živel svoje običajno življenje.

Spremenjena zastava ZDA. Zvezdice zveznih držav so nadomestili logotipi organizacij in bank, ki so po mnenju protestnikov krive za gospodarsko krizo.

Turisti so se množično zgrinjali na Ground Zero na Spodnjem Manhattnu, kraju, kjer sta do terorističnega napada 11. septembra 2001 stala dvojčka World Trade Centra. Območje je še vedno obdano z modrimi gradbenimi ograjami. Koncentracija že tako ali tako po vsem mestu prisotnih ameriških zastav se je tu še bistveno povečala. Čakanje za ogled lokacij in spominskega obeležja je zaradi dolge vrste trajalo nekaj dni. Termin za obisk je bilo mogoče rezervirati tudi preko spleta. Varnostni pregled je bil tu še temeljitejši in strožji kot na ameriških letališčih. Po 11. septembru je varnost postala najhitreje rastoča in najbolj dobičkonačna gospodarska panoga v Ameriki. Na pročelje

bližnje stavbe so v spomin na preminule gasilce postavili bronast relief, ki prikazuje reševalno akcijo. Možak z rastafarijansko frizuro se je lotil čiščenja reliefsa in zraven glasno pridigal.

Sprehajališče ob reki Hudson je bilo v pozrem popoldneva polno sprehajalcev in tekačev. Nekaj ljudi je sedelo na klopcah in bralo knjige ali casopise. V marini newyorskega jadralnega kluba so se gugali jambori prestižnih jadranic, zasidранo je bilo tudi lepo število razkošnih jaht. V daljavi so nad Kipom svobode leteli helikopterji. Ko sem se vracal čez reko Hudson in Hoboken, kjer leži na newjerseyjski strani, so se nad nebottičnikom Manhattna začeli zbirati črni oblaki. ◊